

træder det russiske Princip frem i Form af et Repræsentantskab, der jager den styrende bort og ikke bryder sig en Smule om, at Personalet konstituerer sig som Sobranje for at vælge et nyt Overhoved. Det bliver Overhøjheds-interesserne, der til sidst afgjøre Valget.

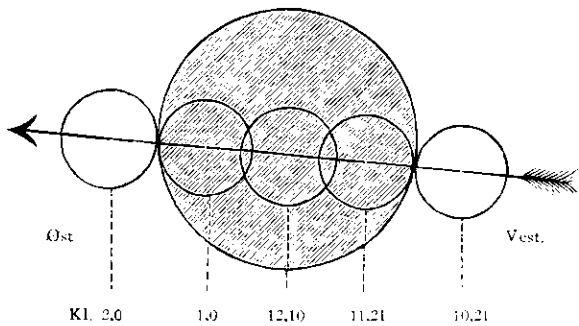
Dette er nu reelt, om ikke formelt, faldet paa en Dame, som er mærkelig i mange Maader, ikke mindst derved, at hun, der hidtil har staaet i godt Forhold til den danske Folkekirke, i de sidste Uger, efter hvad man har sagt mig, er gaaet over til Katolicismen og har staaet vakkende imellem, om hun skulde tage Sløret og blive Nonne, eller om hun kunde vedblive at være Thalias Præstinde. Hun har nu, ligesom salig Sarah Bernhardt, om hvem hun i meget minder, valgt det sidste. I det jeg ønskede hende til Lykke med Valget, udtalte jeg Haab om, at der ikke under hendes Direktorat maatte blive en saadan Ensomhed og Stillehed i Casino, at hun derved kom til at finde den sande Forberedelse til Klostercellen.

* * *

Foruden Theatrene indtage en betydelig Mængde Variétéer, Vintercirkus, Cafés Chantants m. m. en fremragende Plads blandt Kjøbenhavnernes Vinterforhold, men Pladshensyn forbyde mig des værre at omtale dem her. Som et Kuriosum maa jeg blot endnu tilføje, at et af de mest bekendte Lokaler, hvor en fransk Kollega nylig spillede en fremtrædende Rolle, hedder »Ligkisten.« Dette er et dansk Udtryk, der, efter hvad en anset Sprogmand meddelte mig, kan defineres omtrent saaledes: »Fryd dig ved Livet i dine Dages Vaar; plak Glædens Rose, førend den forgaar.« — Det er, som De heraf vil kunne se, et meget mærkeligt Sprog, det danske.

Agrées, Monsieur, l'assurance de ma parfaite considération.

Oversat af Kak.

Maaneformørkelsen den 28. Januar.

Jordag Aften den 28. ds. indtræffer der en total Maaneformørkelse, som, hvis blot Luften er klar, vil frembyde de ypperligste Betingelser for Iagttagelse ikke alene her i Danmark, men i hele Europa, det nordlige Afrika og vestlige Asien. Fra alle de Steder, der den Aften har Maanen over deres Synskreds, vil man samtidig kunne følge Formørkelses Stadier; denne er jo nemlig en universel Begivenhed, der ikke som Solførørkelsen tager sig forskellig ud efter Iagttagelsesstedets Belliggenhed. — Kl. 10,21 Min. indhenter Fuldmaanen (Maaneformørkelse kan selvfølgelig kun indtræde ved Fuldmaane) paa sit Løb om Jorden fra Vest mod Øst den lange Slagskygge, som Jordkuglen altid kaster ud i Rummet til den Solen modsatte Side, og begynder at trænge ind i den: der viser sig et mørkt Indsnit i Maanens østlige Rand. En Time senere er Maanen helt indsnævet i Skyggen eller, med andre Ord, Totaliteten er begyndt, og Kl. 12,10 Min. er den paa sit højeste, i det Maaneskjyvens Centrum da næsten falder sammen med Skyggekeglens Axe. Totaliteten varer ikke mindre end i Time 39 Min.; Kl. 1 kommer den venstre Maanerand atter til Syne som en fin Lysstribe, og Kl. 2 synes hele Skiven at have gjenvundet sin Glans — vi sige »synes«, thi i Virkeligheden har Maanen endnu ikke passeret Jordskyggen. Det, vi har betegnet saaledes (den store mørke Cirkel paa Tegningen), er nemlig kun den egentlige »Kjærneskygge«; men en Times Tid før Indtrædelsen i og lige saa længe efter Udtrædelsen af denne lægger Jordens »Halvskygge« sig som et let Slør over vor Drabant; man kan vanskelig se det umiddelbart, Maanen synes lige saa blank og skinnende som sædvanlig, men har man lagt Mærke til, i hvor stor Afstand man plejer at kunne se en bestemt Gjenstand eller læse en vis Slags Tryk ved Fuldmaanens Lys, skal det nu nok vise sig, at dette er betydelig svagere end ellers.

Ved den forestaaende Formørkelse vil Astronomernes Opmærksomhed særlig være rettet paa to Fænomener, som ved den sidste totale Maaneformørkelse i 1884 gav Anledning til en hel Del Gissinger og Tvivl, nemlig dels Maanens Synlighed under Totaliteten, dels Formen af det

runde Skyggerids, der tegner sig paa dens Skive. I Reglen vedbliver man at kunne se den totalt formørkede Maane uden Afbrydelse som en dunkel, kobberrod Kugle; men i enkelte sjældne Tilfælde, maaske en Gang hvert Aarhundrede, forsvinder den aldeles, og dette skete netop ved begge de totale Formørkelser (10. April og 4. Oktober) i 1884. At Maanen i Reglen ikke bliver helt usynlig, beror paa, at nogle af de Solstraaler, som tangere de Egne af Jorden, der til den givne Tid har Solen og Maanen, hver til sin Side, i Horisonten, ved vor Atmosfæres lysbrydende Evne bøjes ind i Slagskyggen og falder paa Maanen. Bliver denne derfor helt usynlig, er det, fordi ingen Solstraale finder Vej til den, og Atmosfæren maa da være mindre gjenemsigtig end sædvanlig. Denne Mangel paa Gjenemsigtighed ved de to omtalte Lejligheder i 1884 har man sat i Forbindelse med det berømte Udbrud af Vulkanen Krakatoa Aaret i Forvejen, der jo længe og paa mange Maader bragte vor hele Luftkreds i en abnorm Tilstand (den mærkelige Aften- og Morgenrøde osv.); det vil nu vise sig, om Gjenemsigtigheden er vendt tilbage, eller om det uendelig fine Støv fra Krakatoas Krater endnu svæver i de højeste Regioner.

Den 4. Oktober 1884 iagttog de Boë i Antwerpen og flere andre Astronomer, at Omridset af det »Skygebillede«, Jorden kaster paa Maaneskiven, ikke var ganske rundt, men havde en svag Ophøjning, der netop viste sig, da Jordens Asemdrejning bragte Andesbjergenes vældige Kjæde til at danne en Del af dens Kontur, set fra Maanen, men som forsvandt, da det stille Ocean kort efter, som Følge af samme Rotation, saa Maanen staa op over sin vide Flade. Den 28. Januar vil vel ikke Andesbjergene, men derimod Himalayas mægtige Toppe under Udtrædelsesfasen (Kl. 1—2) kunne frembringe en lille Uregelmæssighed i Jordskyggenes Runding og derved maaske komme til at føre det mest umiddelbare Bevis, som tænkes kan, for Jordens Drejning om sin Axe. — Enhver af vore Læsere vil ved Hjælp af en god Theaterkikkert kunne danne sig en selvstændig Mening i alt Fald med Hensyn til det første af de antydede Problemer.

Kj. M.

Det kongelige Theater. — Ninon.

Da Hertz for fyrretyve Aar siden skrev sit tragiske Skuespil »Ninon«, stod Spørgsmaalet om Kvindens Ligeberettigelse med Manden i sit første blege Ny, og han benyttede da den franske Kurtisanes Navn og Berømted til i skønne Vers at faa sagt som sin Mening, at der kun i indskrænkede Menneskers Hjørner gaves Love for, at Kvindens Ret hørte op, hvor Mandens begynde. Livet var hendes i ikke mindre Udstrækning, end det var hans. Men Hertz var Poet og Romantiker og kunde væsentlig kun opfatte Livet som et Kjerlighedsanliggende; det var da om Retten til at elske, at Spørgsmaalet drejede sig for ham. Og han var — i Poesien — egentlig ikke bange: Ninon har mere Ret til at elske end Don Juan, fordi hun ikke gjør Skade med sin Elskov. Der optræder i hendes Følge ikke en bedragen Ægtemand, og ingen Vugling bliver reven tilbage fra hendes Arme selve Bryllupsnatten af en fortvivlet Brud, tvært imod, alle faa Lykken af hendes Haand. Og da med en mild Vending hendes Elskere blive til hendes Bøjlere i Stykket, og der endog i hendes Hus viser sig en fint dannet Præst, der ikke gaar i Rette med hendes Hedenskab, men holder sig til hendes gode Hjærte og først i allersidste Øjeblik taler om et dømmende, men kjerligt Forsyn, saa var »Ninon« netop et Drama for vore »liberale« Forældre. De holdt af — i Poesien —, naar det kunde gaa uden Forargelse, at færdes i Egne, hvor der var færre Baand, som bandt, end dem, som de kjendte fra deres eget Liv.

Men til denne milde fireakts Komædie, der strengt taget ikke er andet end Indledningen til, hvad der skal komme, og som ikke foregaar noget andet Sted i Verden end i Hertz' bevægede Tanker — hvad der ogsaa var Tiden til usigelig Behag, man vilde netop ikke rives ud af sin dannede Medviden om, at Digteren førte en ind i Fantasiens Rige —, har Hertz føjet en rædselvækkende Tragedie i femte Akt. Ninon bliver elsket af sin egen Søn. Og da hun siger ham, i hvad Forhold de staa til hinanden, kvæler denne Meddelelse kun for et Øjeblik hans voldsomme Begjær. Han forlanger, at hendes Ord skal være, som var de ikke sagte, og han vil gribe hende og flygte med hende langt bort til et Sted, hvor der ikke er Mulighed for, at hun kan blive nogen anden end hans.

Optrinet er alt andet end lempeligt, hele Tingens forfærdelige Gru skrider ud af Chevalierens vanvittige Udbrud, og havde Datidens Publikum ikke ved lang Tids Øvelse haft det Talent, det virkelig havde, til at se bort

fra Sagens Kjærne og fortabe sig i Forestillinger af underlig uvirkelig Art — et Talent, som en stor Del af Digterne delte med Publikum — maatte den ustyrlige Pinagtighed, man saa foregaa for sine Øjne, have forfærdet Folk og vakt dem til Raseri imod den Forfatter, der vilde byde dem sligt. Men som det nu var, faldt det dem simpelt hen ikke ind, at Hertz for Alvor kunde vise dem et Blodskamsdrama. Det var saadant noget som en Forlovelse, der var paa Tale imellem Chevalieren og Ninon. Og saa var der saa megen Moral at hente ud af Stykket. Denne Dame, som ikke tænker paa at gifte sig, men dog vil have med Kjerlighed at gjøre, og som — det skyndte man sig for øvrigt forbi — har en Søn (det kan jo være, at en Engel har bragt ham til hende, eller at han er fundet i Peblingesøen), straffes grusomt ved, at selve denne Søn hildes i hendes daarende Spind og af Fortvivlelse tager Livet af sig.

Om Sønnens Psykologi, om den virkelige Rædsel, at han elsker denne Kvinde af Kjød og Blod, som er hans Moder, bekymrede man sig ikke — det hele var jo kun et Skuespil, og det blev opført paa det kongelige Theater; der kunde ikke være noget ondt deri.

Men Nutiden? Ja var Stykket ikke en Menneskealder gammelt, vilde det være blevet pebet ud — hvad siger jeg, det vilde aldrig være blevet opført.

Og saa spillede Fru Heiberg og Michael Wiehe Ninon og Chevalieren. Man talte om deres Spil; ikke en af hundrede Gange blev Stykkets virkelige Indhold drøftet.

Om Fru Eckardts og Hr. Madsens Spil vil der ikke blive sagt saa meget. Der er dog det at udbæve, at de begge, og navnlig Hr. Madsen, spiller bedst, i sidste Akt i det store Optrin, der er Stykkets Indhold. Det kommer nu vistnok for en stor Del af, at det historiske Skæb ikke passer hende og Kaarden ikke ham. Han spiller den forknytte Ridder som en elskværdig forelsket Student i en Præstegaard, og hun som Lærerinden der paa Stedet, og først da den aldeles ukostymerede Lidenskab bryder frem, hos ham som Elskov i den vildeste Form, hos hende som moderlig Afsky og Forførdelse, føler man sig ramt af deres Ord. Men saa er der ogsaa Fart i Spillet. Hr. Madsen har sikkert aldrig naat at frembringe et kraftigere Indtryk paa Tilskuernes Sind, end da han som Chevalieren i Vildskab griber efter Ninon. Der var det meste af det bange unge Dyrs fortvivlede Hensynsløshed, som Digteren har tænkt paa.

E. Skram.

Henrik Pontoppidan: Fra Hytterne. (Gyldendalske Boghandels Forlag). Det er intet let Værk at give en god Skildring af Fattigfolks Liv, og det er endnu vanskeligere at vinde Læsere for et sligt Æmne. Et Forhold, der i og for sig er tiltalende, et Æmne, der er klædt i Silke, vækker Folks Behag uden nogen Kunst. Den, der behandler en saadan Gjenstand, sejler med gunstig Bør, men den, der vælger sig et fattigt Stof, maa krydse anstrængt op mod Vind og Vove. Han falder nemt hen til sentimental Klynken eller giver kun en kold Beretning om udvortes og ligegyldige Ting; han skal i lige Grad vogte sig for at løbe ud i blaa Dunst og vare sig for den Realisme, der svælger i ækle Enkeltheder; han maa gjøre Rede for de Traade, der binde de fremdragne Samfundslag sammen i Fællesskab med andre Mennesker, lige saa vist som han maa kunne paavise de Særtægn, der præge de skildrede Folk og ene gjør deres Færd forklarlig. Det, der fra et fremmed Synspunkt lader stødende og unaturligt, maa han gjøre begribeligt ved at lede Lyset fra Omgivelserne ind over Personerne og deres Handlinger.

Forf. har løst denne Opgave paa en meget ærefuld Maade. Hans Bog er ikke skrevet ud fra et lyst Syn paa det Liv, der leves i Bøndernes Hytter. Han ser Smaakaarsfolk arbejde sig tungt op ad Bakke med Døden som Trøst og Fattiggaarden som Trusel, han fortæller om en Kamp for Livet, der hyppigst ender med Nederlag. Der ligger en bedrøvet Alvor bag disse Beretninger, men der klinger ingen sentimental Klage gennem Bogens Linjer. Hans Tale falder med dæmpet Kraft og ærlig Djærvhed, kun saare sjælden bryder han ud i heftige Ord det gaar saa sindigt, lysnet af lidt Lune, mærket af Sandfærdighed og Selvsyn Blad for Blad. Det er en Glæde blot at læse dette søde og stærke Sprog, der har den danske Tunges rene Klang i hver eneste Lyd, sundt og lifligt som Søvinden, der blæser mellem Jylland og Skaane. Og som han forstaar at vække Interesse for de uanselige Hændelser, han meddeler! Der er f. Ex. en lille Historie om en Vævers Gris, der bliver syg og dør. Den er fortalt i de jævne Ord, næsten halvt spøgende, men man bliver greben af den, man fyldes af Medfølelse